

AANSPRAKELIJKHEID HOE ZIT DAT?

Je hebt een goed idee voor je buurt, organiseert een bijeenkomst en maakt een plan. Jullie buurtinitiatief is een feit! Hoe concreter het plan wordt, hoe meer regels en afspraken hier bij komen kijken. Dat roept vragen op over verantwoordelijkheden en aansprakelijkheid. In deze factsheet vind je informatie over aansprakelijkheid bij zelfbeheer van de openbare ruimte en speelplaatsen door burgers.

Aansprakelijk zijn betekent dat je verantwoordelijk bent of kan worden gesteld voor schade. En dat je daarvan gevolgen ondervindt, bijvoorbeeld omdat je de schade moet vergoeden. Iemand kan aansprakelijk gesteld worden op basis van het niet nakomen van afspraken uit een overeenkomst of op basis van afspraken uit de wet, zoals risico-aansprakelijkheid.

RISICO-AANSPRAKELIJKHEID

Groene initiatieven vinden vaak plaats in de openbare ruimte. De gemeente is als eigenaar van de openbare ruimte altijd risico-aansprakelijk. Dat betekent: aansprakelijk voor schade die niet door een aanwijsbare schuld is veroorzaakt. Het in beheer geven van de openbare ruimte aan een buurtinitiatief verandert daar niets aan, want de gemeente blijft de eigenaar. Voor schade die ontstaat in het beheerde gebied, maar niets te maken heeft met de beheeractiviteiten, kun je de gemeente als eigenaar van de grond aansprakelijk stellen. De gemeente is bijvoorbeeld aansprakelijk als bewoners een boom planten en er na een aantal jaar een tak af valt die schade veroorzaakt. Contracten waarin staat dat aansprakelijkheid is verlegd van de eigenaar naar de gebruiker zijn niet juridisch correct. Het is wel mogelijk om in contracten vast te leggen dat (een deel van) de schade verhaald wordt op de contractpartner.

ZORGPLICHT VOOR VRIJWILLIGERS

Als buurtinitiatief ben je niet risico-aansprakelijk, maar je hebt wel een zorgplicht voor je vrijwilligers en eventuele gebruikers of bezoekers. Als een vrijwilliger zich bijvoorbeeld bezeert bij groenwerkzaamheden, dan kan de beheerstichting hiervoor aansprakelijk worden gesteld, tenzij er goede preventieve maatregelen zijn genomen. Aansprakelijkheid voor initiatiefnemers geldt ook voor schade veroorzaakt door de beheeractiviteiten aan bijvoorbeeld bomen, wegonderdelen of straatmeubilair in eigendom van de gemeente of van derden. Denk daarbij het beschadigen van een geparkeerde auto.

- Wil je meer lezen over zorgplicht voor vrijwilligers? Duik dan eens in dit uitgebreide factsheet van www.vrijwilligerswerk.nl
- Ook op rijksoverheid.nl vind je nuttige informatie over regels voor vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties.
- Gemeenten kunnen een verzekering afsluiten voor vrijwilligers(organisaties). Zo kunnen organisaties gevrijwaard worden van risico's en aansprakelijkheden van en voor vrijwilligers. Het verzekeringspakket kan per gemeente verschillen. Collectieve vrijwilligersverzekeringen zijn bedoeld als een aanvulling op de eigen verzekering, niet als vervanging. Vooral bij grotere evenementen (met meer risico) is de zorgplicht groter en het belangrijk als organisatie ook een eigen verzekering te hebben.

BEHEER VAN DE OPENBARE RUIMTE

Als je aan de slag gaat met beheer van een stuk openbare ruimte, spreek dan goed af wie waarvoor aansprakelijk is of gesteld kan worden. Meestal worden hiervoor beheercontracten opgesteld tussen de gemeente en (georganiseerde) initiatiefnemers. Als je het contract niet nakomt en daar komt schade uit, dan kun je daarvoor aansprakelijk gesteld worden. Als je activiteiten combineert, zoals groenbeheer en de verkoop van groenten, een cateringservice of een evenement, zijn vaak aparte vergunningen nodig. Dat geldt ook voor de bouw van een schuurtje, het plaatsen van een kunstwerk of het aanleggen van een verhard pad. Gemeenten zijn vaak bereid om actief samen te werken bij beheeractiviteiten, bijvoorbeeld met het beschikbaar stellen van plantmateriaal en gereedschap en het geven van praktisch advies. Zorg ervoor dat je de gemeente op de hoogte houdt van je activiteiten, bijvoorbeeld in een periodiek overleg.

- De gemeente Utrecht gaat uit van 3 vormen van beheer door bewoners: zelfbeheer van geveltuintjes, boomspiegels en bakken, zelfbeheer van buurt- en stoeptuinen en medebeheer van bijvoorbeeld boomgaarden of parken.
- Op www.omgevingsloket.nl kun je snel een check doen of je een vergunning moet aanvragen.
- Voorkom dat je gemaakte (beheer)afspraken niet kunt nakomen. Bijvoorbeeld omdat de motivatie vermindert of omdat werkzaamheden niet goed zijn verdeeld. De checklist uit het [moestuindraaiboek](#) kan je helpen.

SPELEN EN SPEELPLEKKEN

Als je een initiatief hebt op het gebied van spelen, dan maakt de gemeente afspraken met jou en de andere initiatiefnemers over taken en verantwoordelijkheden, soms formeel als beheerovereenkomst. Meestal wordt het beheer en grootonderhoud van de speeltoestellen uitgevoerd door de gemeente en zijn zij dus ook verantwoordelijk voor de keuring van speeltoestellen. De gemeente moet dit doen vanwege het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen (WAS). Zo houdt de gemeente het risico om aansprakelijk gesteld te worden zelf in de hand. Als initiatiefnemers mag je de kleine onderhoudszaken doen. Denk aan het bijverven van toestellen of het repareren van een duikelhekje. Zorg dat je gebreken aan een speeltoestel zo snel mogelijk meldt bij de gemeente.

Zelf gebouwde speelplekken moeten ook aan het WAS voldoen. Pas als er een keuring heeft plaatsgevonden door een erkend bureau kan de gemeenten zo'n zelfbouw initiatief toestaan. Ook particuliere speelobjecten (denk aan mini-trampolines, glijbaantjes en speelhuisjes) moeten aan het WAS voldoen. Neem dus op tijd contact op met je gemeente om dit goed te regelen!

- Hoe voldoe je aan de wet? Informatie en aanpak voor beheerders over goed beheer van speeltoestellen vind je in deze folder van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.
- Tips voor veilig spelen vind je op allesoverspelen.nl en op www.speelnatuur.nl
- Je kunt de boom in! Kijk eens op www.deenergiekestad.nl/boomhutten voor een verhaal over boomhutten in Rotterdam.

www.speelnatuureveiligheid.nl

Zorg dat je goed weet wie waarvoor aansprakelijk is, regel dat je vrijwilligers veilig kunnen werken en dat je goed verzekerd bent. Meer informatie over veiligheid en aansprakelijkheid vind je in het rapport 'Regel die burgertinitiatieven' van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) uit 2013.

Wil je weten wat Groen Dichterbij nog meer kan betekenen voor jullie groene buurtproject?

Kijk dan op www.groendichterbij.nl.

Mogelijk gemaakt door:

Partners:

